

ليصْدُقُ
حَتَّى
يُكتَبَ
عِنْدَ
اللَّهِ
صِدِّيقاً ،
وإِنَّ
الْكَذِبَ
يَهْدِي
إِلَى
الفجُورِ
وَإِنَّ
الفجُورَ
يَهْدِي
إِلَى
النَّارِ ،
وَإِنَّ
الرَّجُلَ
لَيَكْذِبُ
حَتَّى
يُكتَبَ
عِنْدَ
اللَّهِ
صِدِّيقاً ،
وإِنَّ
الفجُورَ
يَهْدِي
إِلَى
النَّارِ ،
وَإِنَّ
الرَّجُلَ
لَيَكْذِبُ
حَتَّى
يُكتَبَ
عِنْدَ
اللَّهِ
كَذَّابً ى
“Şüphesiz ki sözde ve işde doğruluk hayra ve üstün iyiliğe
yöneltir. İyilik de cennete iletir. Kişi doğru söyeye söyeye Allah katında
siddîk (doğrucu) diye kaydedilir. Yalancılık, yoldan çıkmaya (fücûr)
sürükler. Fücûr da cehenneme götürür. Kişi yalancılığı
meslek edinince Allah katında çok yalancı (kezzâb) diye yazılır.”[\[3\]](#)
buyurmuştur. Bireyler arasında güven duygusunu ortadan kaldırın yalan ve hile; aileleri
parçalayan, komşuluk ilişkilerini engelleyen toplumsal bir hastalıktır. Adaletin
gerçekleşmesi için gerekli olan şahitlik kurumu, yalan yere yapılan şahitlikle zedelenir
ve haklı ile haksızın ayırt edilmesi önlenir. Haklı hakkını alamaz, suçlu da
cezalandırılamaz. Bu gibi durumlar toplumda huzursuzlukları artırdığı gibi, birçok
suçsuz insanın da sıkıntıya düşmesine neden olur. Yalancı küçük
bir çıkar için, başkalarına yalan söyleyerek onları aldatır. Böylece hem
kendi onur ve saygınlığını zedeler hem de başkalarına zarar vermiş olur. Yalan
söyleyen kişi kendisine olan saygı ve güvenini yitirir. İçinde gizlediği
gerçek, sürekli onu rahatsız eder. Değerli Kardeşlerim insan neden yalan söyler
elbette ki Yalan söyemenin çeşitli nedenleri vardır. Bazı yalancılar bir çıkar
sağlamak veya birilerini korumak için yalan söylerler. Bazıları ise övünmek
veya önemli olduklarını anlatmak için yalan söylerler. Özü
sözü doğru olan, inancının gereğini yerine getiren insanlar toplum tarafından sevilirler.
Yalancılar ise toplumun huzurunu kaçırırlar. Toplumda güven duygusunun
zedelemesine neden oldukları için hiç kimse tarafından sevilih sayılmazlar. Yalan
yere yemin etmek ise yalana Allah-ı şahit göstermek olduğundan çok daha
büyük bir günahtır. İslam’ın kurallarına uymak isteyen bir kişi kesinlikle
yalanın ve hilenin her çeşidinden uzak durmalıdır. Kendisi ve yakınlarının zararına bile olsa

hiçbir zaman doğruluktan ayrılmamalıdır. Doğruluğun ödülünün mutlaka Allah tarafından verileceğine inanmalıdır. Aile yaşamında, ticarette, memurlukta, idarecilikte, devlet ve ulus hizmetinde, kısacası toplumun her kesiminde insanların birbirlerine karşı doğru ve dürüst olması herkes için bir görevdir. İnsanlar arasında güvensizlik meydana getirecek bir davranış olan yalan ve hileden kaçınmalı ve uzak durmalıyız. Kardeşlerim Sakınıması gereken diğer bir manevi hastalık 2. Gıybet ve İftira: Dinimize göre bir kimseyenin, yüzüne karşı söyendiği takdirde üzüleceği eksik ve ayıp taraflarını arkasından konuşmak demek olan gıybet ve dedikodu çok kötü bir davranış olarak nitelendirilmiştir. Arkasından konuşulan kimse hakkında söylenenler doğru ise bu gıybet, eğer doğru değilse bu iftira olur. Kur’an-ı Kerimde; يَآاَيُّهَا الَّذِينَ اَمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ وَلاَ تَجَسَّسُوا وَلاَ يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُ وهُ وَاتَّقُوا اللهَ اِنَّ اللهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ “Ey iman edenler! Birbiriniz hakkında, yersiz zanda bulunmaktan kaçının. Çünkü bazı zan ve şüphe vardır ki, günahtarır. Birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın ve birbirinizi arkadan çekiştirmeyin. Biriniz ölü kardeşinin etini yemek ister mi? Hayır, siz ondan iğrenirsiniz! Öyleyse adam çekiştirmekten de, öyice iğrenin ve yolunuzu Allah’ın kitabıyla bulmaya çalışın. Şüphesiz Allah, tövbeleri kabul eden ve acıyanırdır.”[\[4\]](#) buyurulmuştur. Çekiştirme, başkalarında yanlışlık ve eksiklikler arama alışkanlığıdır. İnsanların vücutlarında, elbiselerinde ve diğer özelliğindeki eksiklerin alay konusu yapılmasıdır. Bazı insanlar kendilerinde bulunan kusurlara bakmadan

başkalarının yanlış ve eksikliklerini araştırmayı alışkanlık edinirler. Böyle insanlar zel yaşamlarında da başarılı olamazlar. Çünkü giybet, insanı diğer insanların gözünde küçük düşürür, insanlar arasındaki sevgi ve saygı ortamını bozar ve toplumdaki güveni zedeler. Giybet, büyük bir ahlaksızlıktır. Zararı sadece giybet yapana dokunmaz, bütün toplumu etkiler. Küskünlüklere sebep olur. İnsanlar birbirine düşman olur. Giybet edilenin arkasından söyelenen sözler onu inciteceği gibi, bu sözleri iştenler de onun hakkında doğru ya da yanlış olduğunu araştırmadan kötü bir kanya sahip olacaklardır. öyle zincirleme olarak toplumda kötü izlenim yaygınlaşacaktır. Kafalar karışacak ve insanların birbirlerine olan bağılılıklarını azalacaktır. İnsanlar diğer kardeşlerinin iyiliklerini anlatmalı, kötü alışkanlıklarını görmemeye çalışmalıdır. Kendi üstünlüklerinin başkalarını kötülemekle kanıtlanacağını zannedenler yanırlar. Çünkü başkalarının kusurları bize hiç bir üstünlük kazandırmaz. Kendini övmek de aslında olgun insanın yapacağı bir iş değildir. Bunu bir de başkalarını kötüleyip yaparak daha da çirkin bir davranış içerisine girmiş oluruz. İftira, bir kimsenin işlemediği bir suçu işlemiş gibi göstermek, onu yanlış ve haksız yere, kötü bir nitelikle vasıflandırmaktır. İftira insanlıkla bağdaşmayan çirkin bir huydur. Bir kimsenin onur ve saygınlığıyla oynamaktır. İnsanı çevresindekilere karşı küçük düşürdüğü gibi, çoğu zaman insanların haksız yere cezalandırılmalarına neden olduğu için adaleti zedeler. Bu açidan iftira dinimize göre zulüm ve haksızlığın en büyüğü sayılmıştır. Namuslu insanlara ve özellikle kadınlaraya iftirada bulunmak büyük bir günah sayılmış ve kesinlikle yasaklanmıştır. Kerim kitabımızda Yüce Allah iftira hakkında şöyle buyurmuştur;

وَمَنْ

يَكْسِبْ

خَطِيئَةً

اَوْ اِثْمًا

ثُمَّ يَرْمِ

بِهِ

بَرِيئًا

فَقَدِ

احْتَمَلَ

بُهْتَانًا

وَاِثْمًا

مُبِينًا “Ama kim bir hata yapar ve günah işler de sonra onu suçsuz bir kimsenin üstüne atarsa, elbette o kimse bir iftira suçunu ve apaçık bir günahı da sırtına yüklenmiş olur.” [5] Kardeşlerim Başkalarını kötülemek suretiyle hiç bir yarar sağlanamaz. öyle kötü huylu kimselere güvenilmez. İnsan, başkalarını kötüleyerek yücelemez. Aslında böyle kişiler kendilerini kötülemiş olurlar. Diğer insanların gözünde güvenilmez duruma düşerler. İftira bir kere insanların arasında yayılınca bir daha onun doğru olup olmadığı zor anlaşılır. öylece namuslu ve onurlu insanların hakkında başkalarının içinde bir kuşku uyanır. Bu şüphenin izi kolay- kolay silinmez. Bunun için iftira insanın onur ve saygınlığına saldırı sayılmıştır. İftira insanların birbirlerini sevmesini, karşılıklı güveni engelleyen çirkin bir davranıştır. Bize düşen başkalarını kötüleyerek, bir şey elde etmeye kalkışmamak, iftira yoluyla zulüm ve haksızlığa yol açmamaktır.

İnsanların onur ve haysiyetini zedeleyecek her trl; davranıştan kainmalı, doğruluktan ayrılmamalıyız. Kardeşlerim İslam’ın Sakınılmasını İstediği Davranışlar bir diğer de 3. Hırsızlık: Hırsızlık insan onurunu ayaklar altına alan çok kumla; bir davranıştır. Bu yzden btn dinler, birinin başkasına ait bir eşyayı gizlice kendi üzerine almasını byk bir gnah ve byk bir suç saymıştır. İlâhi dinlerin önemli yasalarından biri çalmamaktır. Bir kimsenin kamuya ait malları kendi zimmetine geçirmesi, bir çocuğun babasının cebinden habersiz para alması, bir öğrencinin arkadaşına ait bir eşyayı bilerek kendi çantasına koyması birer hırsızlık örnekleridir. Güçü karaktere sahip olan insanlar, asla hırsızlık yapmazlar. Aynı şekilde Allaha ve ahiret gnne inanan biri, başkasına ait bir mala el uzatamaz. Çünkü hırsızlık yaparken kimse görmese bile Allahın onu gördüğünü ve bu kötü işten dolayı hesaba çekileceğini bilir. Peygamberimiz, ona tabi olmaya gelen insanlardan hırsızlık yapma da dahil olmak üzere bir çok kötülükten uzak duracaklarına dair söz alındı. Bu konuda Kerim Kitabımızda Allahın emri vardır:

يَآاَيُّهَا
النَّبِىُّ
اِذَا جَآءَ
كَ
الْمُؤْمِنَاتُ
يُبَايِعْنَكَ
بِاللهِ
شَيْئًا
وَلاَ
يَسْرِكْنَ
وَلاَ
يَقْتُلْنَ
اَوْلاَدَهُنَّ
وَلاَ
يَقْتُلْنَ
بِبُهْتَانٍ
يَفْتَرِينَهُ
يَأْتِينَ
بِبُهْتَانٍ
يَفْتَرِينَه
ُبَيْنَ
اَيْدِيهِنَّ
وَاَرْجُلِهِ
ننَّ وَلاَ
يَعْصِينَكَ
فِى
مَعْرُوفٍ
فَبَايِعْهُنَّ

وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ
اللهَ اِنَّ
اللهَ
غَفُورٌ
رَحِيمٌ “ Ey peygamber!
Mü’min kadınlar ne zaman sana gelip, bundan böyile Allah’tan başka
hiç birşeye ilahilik yakıştırmayacaklarını, hırsızlık yapmayacaklarını, zina etmeyeceklerini,
çocuklarını öldürmeyeceklerini, başkasının çocuğuunu sahiplenerek kendi
kocasına isnat etmemek ve sana iyi işler işlemekte, karşı gelmemek üzere, bağlılıklarını
bildirirlerse, onların bağlılık taahhütlerini kabul et ve Allah’tan, onların
günahlarının bağışlanması dile. Çünkü Allah, çok bağışlayan ve
çok acayıandır.”[\[6\]](#) Değerli müminler Yoksulluk, insanları hırsızlığa
yönlendiren en büyük etkendir. Bu yüzden, yoksul duruma düşmemek
için çok çalışmalıyız. Diğer yandan zengin olan insanlar, yoksul olan kimselere
yardım elini uzatmalı, onların hırsızlığa mecbur olmalarını önlemelidir. İslam dini, açlık
ve aşırı yoksulluk sebebi olmaksızın büyük paralar veya kıymetli eşyalar çalan
hırsızlar için çok ağır cezalar koymuş, onları caydırırmak istemiştir. Ancak bu ceza,
açliktan dolayı örneğin bir ekmek vb gibi şeyler çalanlara uygulanmaz.
Böyile durumlarda İslam dini hırsızı değil, onu bu kötü işe bulaşmasına sebep
olan varlıklı insanları sorumlu tutar. Çünkü onlar kendi fakirlerini sahiplenip,
onlara yardım elini uzatmış olsalardı, onlar böyile bir suçu işlemeyecekti. Bir
arkadaşının kalem veya silgisini çalan bir öğrenci çoğunlukla kendini o da
benim şu eşyamı çalmıştı şeklinde savunmaktadır. Bu kesinlikle geçerli bir sebep
değildir. Yapılan bir hırsızlığın karşılığı yine hırsızlık olamaz. Böyile yapıldığı zaman hırsızlık
olayları daha da yaygınlaşır ve bu durum güven ortamını tehdit ettiğinden hepimiz rahatsız
olur ve üzülürüz. Ne olursa olsun, hırsızlık gibi bir suçla adımıza
gölge düşürmemeli, bu kötü huyun bizde yer edinmemesi için,
hırsızlığın panzehiri olan başkasına hediye verme, ikramlarda bulunma gibi davranışları
kazanmaya çalışmalıyız. 4. Değerli Kardeşlerim Haset Etmek Kışkançlık gibi manevi
hastalıklardan uzak durmalıız. Haset: Bir kimsenin sahip olduğu mevki, şan, şöhret, mal,
mülk gibi özelliklerini çekmemek bunlardan rahatsız olmak ve o kişinin elinden
bütün bunların gitmesini istemek demektir. Kışkançlık, pek çok
kötülüğü beraberinde getiren önemli bir ruh hastalığıdır.
Kötü huyların başıdır. İnsanlar arasındaki düşmanlıklar, kibir, kendini beğenme
gibi bazı ahlaki rahatsızlıklar kışkançlık ve hasedi doğurmaktadır. Böyile insanlar
başkalarının üstünlüklerini kendilerine yediremezler. Kışkançlık duygusu
çoğu kez kışkırlan kimseye zarar vermeye kadar gidebilir. Kuranda;
وَمِنْ شَرِّ
حَاسِدٍ
اِذَا حَسَدَ
 "De ki: ... Hasetçilerin kışkançlığından Allaha sığınırim.”[\[7\]](#)
 buyurulmuştur. Peygamberimiz de; «
إيَّاكُمْ
والحسدَ ،
فإنَّ الحسدَ
يأكُلُ
الحسناتِ

كَما
تَأْكُلُ
النًارُ
الحطبَ ، أوْ
قال العُشْبَ
"Haset etmekten sakının. Zira, ateşin odunu (veya otları) yiyp bitirdiği gibi haset de
iyilikleri yer bitirir." [8] buyurmuştur. Başkalarında görülen üstünlükleri
kışkançlk duygusuna kapılmadan, takdifle karşılaşmak gerekmektedir. Bu
üstünlügün kendisinde bulunmasını istemek kışkançlk değil,
ğıptadır. Gıpta, başkasında gördügü faziletlere imrenme anlamana gelir;
“Mümin gipta eder, münafık ise kışkançlk” sözü bu
ahlaki durumu anlatmaktadır. Başkasında bulunan üstün özelliklere imrenmek ve
onlara sahip olma gayreti içine girmek güzel ve desteklenmesi gereken bir davranıştır.
Gıpta, bir bakıma insana umut aşılar ve onu tatlı bir yarış içine sokar. Kışkançlk ve
haset ahlaklı bir insanda bulunmaması gereken kötü huylardandır. İnsanların
güzel ve üstün özelliklerini kışkanmamalıyız. Evde kardeşimizi, okulda
arkadaşımızı, işyerinde meslektaşımızı kışkanmamalıyız. Eksiklikler çalışma ve gayrette
üstün özelliklere dönüşebilir. Kardeşlerim İslam’ın
Sakınılmasını İstediği Davranışlar bir diğer de 5. Alay Etmek: Alay etmek; birini kusuru
veya eksigi nedeniyle küçümseyerek sözle veya hareketlerle onu eğlence
konusu yapmaktadır. Alaycılığın altında genellikle, kendini büyük görmek;
karşısındakini küçümsemek tavrı yatar. Alaycılık dinimizce yasaklanmıştır.
Çünkü alay etmek güzel ahlaka uymaz. Birçok alay eden kişi, kendisiyle
alay edilmesinden ciddi anlamda rahatsız olur. Kur'an'da şöyle beyan olunur:
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا لاَ
يَسْخَرْ
قَومٌ مِنْ
قَوْمٍ عَسَى
اَنْ
يَكُونُوا
خَيْرًا
مِنْهُمْ
وَلاَ
نِسَآءٌ مِنْ
نِسَآءٍ
عَسَى اَنْ
يَكُنَّ
خَيْرًا
مِنْهُنَّ
 وَلاَ
تَلْمِزُوآ
اَنْفُسَكُمْ وَلاَ
تَنَابَزُوا
بِاْلاَلْقَابِ بِئْسَ

الاِسْمُ
الْفُسُوقُ
بَعْدَ
اْلاِيمَانِ
وَمَنْ لَمْ
يَتُبْ
فَاُولَئِكَ
هُمُ
الظَّالِمُونَ &nbsquo;Ey iman edenler, bir topluluk (bir başka) toplulukla alay etmesin, alay edilenler belki alay edenlerden daha hayırlıdır ve birbirinizi 'olmadık-kötü lakukanlarla' çağırmayı. İman ettikten sonra günahlara dalmak ne kadar kötüdür!” [9] Kulaklarının veya yüzünün biçimi nedeniyle birisini alaya alanlar, bu çirkin davranışından vazgeçmelidir. Birinin sakatlığıyla eğlenen kişi şöyle düşünmelidir: Benim ilerde sakatlanmayacağımı garantim var mı Arkadaş grubu içinde birini küçük düşürmek için planlar yapmak; gizlice işaretlemek, onun arkasından gülünçhareketler yapmak da alaycılığın bir çeşidir. Allah bir ayette sözle ve bakışla yapılan alaycılıkla ilgili olarak şöyle buyurmuştur: وَيْلٌلِكُلِّ
هُمَزَةٍ
لُمَزَةٍ “İnsanların arkasından çekiştirip duran, kaş-göz hareketleriyle onlarla alay edenlere yazıklar olsun!” [10] Alaycılığın zararları İnsanlarla çok alay eden kişi, sonunda kendi saygılığını yitirir. Bu değişmez bir kurallıdır: “Gülmek komşuna; gelir başına” Alay edilen kişi kendini kötü hisseder. Normalde yapabileceği bir iş yapamaz hale gelir; çekingin olur. Alaycılık arkadaşların arasını bozar. Alay edildiği için topluluk içinde küçük düşen kişi, intikam duygularıyla dolar. Alaya alınan birine gülmek, suça ortak olmak demektir. Böyle bir durumda: Benimle alay edilseydi, yine gülebilir miydim acaba diye düşünmek gereklidir. Samimi arkadaşlar arasında, aşağılama amacı taşımayan küçük şakalaşmalar, alaycılık olarak değerlendirilmez. Bu çeşit takımlarda bile karşımızdakini incitmeye dikkat etmeliyiz. İslam güzelliğin dinidir. İnsanların birbirine eliyle ve diliyle sıkıntı vermesini istemez. 6. Büyüklenmek (Kibir) de sakınmamız gereken yasaklar arasındadır. Bir insanın kendisini üstün ve büyük sanıp başkalarını aşağıda görmesi çok kötü bir huydur. İnsanın kendisini beğenmesi ve büyüklük taslaması İslam ahlakına uymaz. İnsanların birbirlerine karşı övünmeleri, başkalarını hor ve hakir görmeleri yanlış bir davranıştır. Tevazu sahipleri kendilerinden aşağı olanlara ve diğer insanlara küçük muamelesi yapmaz. Onları hor ve küçük görmezler. Kur’an da Hz. Lokmanın ogluna yaptığı öğüt şöyle anlatılmıştır: وَلاَتُصَعِّرْخَدَّكَلِلِلَّاسِوَلاَ تَمْشِفِىاْلاَرْضِمَرَحًا

اِنَّ اللهَ
لاَ يُحِبُّ
كُلَّ
مُخْتَالٍ
فَخُورٍ “Kibirlenip insanlardan
yüzünü çevirme. Yeryüzünde çalımla
yürüme; çuuml;nkü Allah, kendini beğenip övünelerin
hiçbirini sevmez.”[11] Peygamberimiz de şöyle buyurmuştur;
مَنْ
يَتَوَاضَعُ
للّهِ
سُبْحَانَهُ
دَرَجَةً
يَرْفَعْهُ
اللّهُ بِهِ
دَرَجَةً.
وَمَنْ
يَتَكَبَّرُ
عَلَى اللّهِ
دَرَجَةً
حَتَّى
يَجْعَلَهُ
فِي أسْفَلِ
السَّافِلِي&#16
06;َ . "Kim Allah Teâla hazretlerinin rızası için bir derece tevazu izhar eder
(alçak gönüllü) olursa, Allah, onu bu sebeple, bir derece yükseltir.
Kim de Allah'a bir derece kibirde bulunursa, Allah da onu bu sebeple bir derece alçaltır,
böyilece onu esfel-i safilîne (aşağıların aşağısına) atar."[12] Kendini beğenme kibir ve
gururun bir sonucudur. Sahip olduğu nimetlerin Allahtan geldiğini, yine bir gün yok olup
gidebileceğini düşünmemektir. Kendini beğenenler, başkalarının aklını, fikir ve
düşüncelerini, davranışlarını, hatta giyim ve kuşamlarını beğenmez. Onlara göre
kendileri değerli, başkaları degersizdir. Büün yüksek makamlara onlar layıktır.
Kendini beğenmenin şeytanın özelliği olduğunu ve bu yüzden cennetten kovulduğunu
unuturlar. Bu kötü huya sahip olan insanların bundan kurtulması için olgun ve
erdemli insanlarla beraber olmaları ve kendi kusurlarını ve eksikliklerini görmeye
çalışmalıdır. Kendi kusurlarını görmeyen insanların olgun bir ahlaka sahip olmaları
imkânsızdır. Başkalarını hor görmenin en büyük nedenlerinden birisi
kibirdir. Bir insanın diğer insanlara karşı kibirli davranış çok kötüdür.
Üstünlüñün mal, servet, soy, evlat ve renkte değil dindarlıkta olabileceğini
düşünelerin kibirlenmesi düşünülemez. Fakat bilgisiz insanlar her
zaman ellerindeki nimetleri kibirlemek için bir neden olarak görürlər.
Kur’an-ı Kerimde bu konuda şöyile buyruğmuştur;
وَلاَ تَمْشِ
فِى
اْلاَرْضِ

مَرَحًا
اِنَّكَ لَنْ
تَخْرِقَ
اْلاَرْضَ
وَلَنْ
تَبْلُغَ
الْجِبَالَ
طُولاً “Yeryüzünde kibir ve
azametle yürüme, çünkü sen asla yeri yaramaz ve boyca da dağlara
eremezsin”:[13] Peygamberimiz de; أَ
أخْبِرُكُمْ
بِأهْلِ
النَّارِ؟
كُلُّ
عُتُلٍّ
جَوَّاظٍ
مُسْتَكْبِرِ “Cehennemlikleri size haber vereyim mi Onlar katı yürekli, malını hayırdañ
esirgeyen kibirli kimselerdir.”:[14] buyurmuştur. Tevazu sahibi olmak
müminlerin özelliklerinden ve İslam ahlakının temel kurallarındandır. İnanan insan,
daima tevazu sahibi olmalı başkalarını hor görmemelidir. Çünkü sahip
olduğu nimetler gelip geçicidir ve insanın başkalarını küçük ,hakir
görmesi için herhangi bir neden yoktur. 7. Değerli müminler Kötü
Zanda Bulunmaktan da kaçınmak gerek. Kötü zan, biri hakkında önyargılı
bir şekilde kötü kanaat beslemek, onunla ilgili olumsuz tahminlerde bulunmaktır.
Örneğin; paran kaybolduñunda, bir neden yokken arkadaşının çalmış olduğunu
düşünmen, onun hakkında kötü zan beslemiş olmandır. Arkadaş hakkıñ
kötü zan sahibi olan birinin, ona karşı davranışları olumsuzlaşır; ters davranışır; kirıcı
olur. Oysa gerçek durum tahmin ettiñ olmayıñabilir. Eğer sandığı gibi değilse, ters davranışlığı
ve kalp kırdığı için arkadaşının hakkına girmiñ olur. Bu konuda Yüce Allah şöyile
buyurur:
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا
اجْتَنِبُوا
كَثِيرًا
مِنَ
الظَّنِّ
اِاِنَّ
بَعْضَ
الظَّنِّ
اِثْمٌ "Ey inananlar, zannetmekten
kaçin n, çünkü kimi zanlar günahtır.”:[15] Kötü
zanda bulunmak dostların ve arkadaşların arasını açar; onları birbirine düşman eder.
İnsanların güven duygularını zedeler. İnsanlarda kuşku uyandıracak davranışlardan uzak
durmalı, insanlara karşı nedensiz yere olumsuz düşünçeler beslememeliyiz. 8.
Başkalarının Kusurlarını Araştırmak: İnsanların kusurlarını araştırmak kötü bir
hastalıktır. Sürekli kusur arayanlar, bir süreden sonra güzellikleri görme

yeteneklerini zayıflatır; hiç bir şeyden mutlu olmaz hale gelirler. Her insanın dikkatinin dağıldığı; boş bulunduğu veya zayıf olduğumuz zamanlar veya nemler vardır. Böyle bir zamanda yaptığı bir kusurun insanlar arasında yayılması hiç zaten kimse hoşuna gitmez. Kurşun anı kerimde doğrudan:

وَلاَ
تَجَسَّسُوا
وَلاَ
يَغْتَبْ
بَعْضُكُمْ
بَعْضًا “Birbirinizin gizli nelerini araştırmayın ve birbirinizi arkadan çekiştirmeyin.” [16] emir verilerek, kusur aramak dinimizce yasaklanmıştır. Peygamberimiz kusur aramayı hoş görmez; hatta birinin kusuruna şahit olan bir kimse onu gizlemesini isterdi. Peygamberimiz bunu şöyle ifade etmiştir:
ومن سَتَرَ
مُسْلماً
سَتَرَهُ
اللَّهُ
يَومَ
الْقِيامَةِ
“Bir manının ayıbını örtenin, Allah da kıyamet gününde ayılarını örter.” [17] Yakın arkadaşlar birbirine sırlarını anlatır. Bir kızgınlık anında bize emanet edilen sırları herkese yaymamamız gereklidir. Bunu yapan kişi güvenilmez biri olarak kabul edilir 9. Muhterem Kardeşlerim Anne, Baba ve Büyüklere Saygısızlıktan da uzak kalmamız lazımdır.   Anne baba ve büyüklerezim bizim varlığımızın sebebidir. Onlar bizim en kıymetli varlıklarımızdır. Bizi dünyaya getiren, besleyip büyüten anne ve babamızdır. Anne ve babamızın, üzerimizde sayılabilirlerdir. Dinimizde Allaha kulluktan sonra en önemli görevlerin başında anne ve babaya saygı göstermek ve onlara iyilik etmek gelmektedir. Kurşun anı Kerimde İsra Suresinin 23. ve 24. ayetlerinde Allah şöyle demektedir:
وَقَضَى
رَبُّكَ
اَلاَّ
تَعْبُدُوا
اِلاَّ
اِيَّاهُ
وَبِالْوَالِ
دَيْنِ
اِحْسَانًا
اِمَّا
يَبْلُغَنَّ
عِنْدَكَ
الْكِبَرَ
اَحَدُهُمَا
اَوْ
كِلاَهُمَا
فَلاَ تَقُلْ
لَهُمَا
اُفٍّ وَلاَ

تَنْهَرْهُمَا وَقُلْلَهُمَا قَوْلاً كَرِيمًا وَاخْفِضْلَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَّبِّ ارْحَمْهُمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا "Rabbiniz sadece kendisine kulluk etmenizi, anne ve babaniza iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine öf! bile deme. Onları azarlama. İkisine de güzel söz söyle. Onları esirgeyerek alçak gönüllülükle üzerine kanat ger ve Rabbim!" Küçüüklügümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse, şimdi de sen onlara öyle rahmet et diyerek dua et." [\[18\]](#) Sevgili Peygamberimiz de bir hadisi şerifte öyle buyurmaktadır. رَغِمَأنفُهُ رغمَأنفُهُ رغمَأنفُهُ، قيلَمَنْ يَا رَسُولُ الّهِ ؟ قال; مَنْ أدركَ والدِيهِ عندَ الكِبرِ أو أحَدَهُمَا ثمّ لم يدخلْ الجنّةَ "Burnu sürtülsün, burnu sürtülsün, burnu sürtülsün" dedi. "Kimin burnu sürtülsün ey Allah'ın Resulü?" diye sorulunca şu açiklamada bulundu: "Ebeveyninden her ikisinin veya sâdece birinin yaşlılığına ulaştığı halde cennete giremeyecekler." [\[19\]](#) Bir başka hadisi şerifte ise رِضى الربِّ في رِضى الْوَالِدِ، وسخطُ الربِّ في سخطِ الوَالِدِ "Allah'ın rızası babanın rızasından gelmemektedir. Allah'ın memnuniyetsizliği de babanın memnuniyetsizliğinden

geçer."[\[20\]](#) Anne ve babaya saygı konusunda neler yapmalıyız: Anne babamıza daima iyi davranışmalıyız. Onları incitecek, üzecek söz ve davranışlardan kaçinmaliyiz. Onlara karşı tatlı dilli ve güler yüzler olmalıyız. Onların deneyimlerinden yararlanmalı, onlara her konuda danışmalıyız. Çocuklarına helâl rızık yedirmek için gece gündüz çalışan anne ve babamıza karşı saygısızlıkta bulunmamalıyız. Her anne ve baba, çocuklarının iyi ahlaklı, saygılı ve başarılı olmalarını ister. Bu yüzden onlara karşı saygıda kusur etmemeliyiz. üyüklerle Saygı Aile büyüklerimize karşı gösterdiğimiz sevgi ve saygıyı diğer büyüklerimize de göstermeliyiz. Büyüklerimiz, yılların birikimi ile birçok bilgi ve tecrübeye sahiptirler. Onların öğütlerine önem verip, bilgilerine saygı göstermeliyiz. Dinî bayramlarda ziyaretlerine gidip, onların hayır dualarını almalıyız. Hasta olduklarında ziyaret etmeli geçmiş olsun dileklerimizi iletmemeliyiz. Otobüs, tren, vapur gibi toplu ulaşım araçlarında onlara yer vermeli, cadde geçişlerinde onlara yardımcı olmalıyız. Sevgili Peygamberimiz:
"Küçüklerine merhamet etmeyen, büyüklerine de saygı göstermeyen bizden değildir."[\[21\]](#) buyurmuştur. Muhterem kardeşlerim Kötü
Davranışlar Karşısında Duyarsız Kalmayalım: ​Allah, bizi şeytanın düşmanlığına, hile ve aldatmacalarına karşı uyarmıştır; Çünkü
اِنَّا مَنْ
لَمْ
يَرْحَمْ
صَغِيرَنَا
وَيُوقِّرْ
كَبِيرَنَا
"Küçüklerine merhamet etmeyen, büyüklerine de saygı göstermeyen bizden değildir."[\[21\]](#) buyurmuştur. Muhterem kardeşlerim Kötü
Davranışlar Karşısında Duyarsız Kalmayalım: ​Allah, bizi şeytanın düşmanlığına, hile ve aldatmacalarına karşı uyarmıştır; Çünkü
اِنَّ
لَكُمْ
عَدُوٌّ
فَاتَّيْطَانَ
لَكُمْ
عَدُوٌّ
فَاتَّخِذُوه
ُعَدُوًّا
اِنَّمَا
يَدْعُوا
حِزْبَهُ
لِيَكُونُوا
مِنْ
اَصْحَابِ
السَّعِيرِ
“Şeytan sizin apaçik düşmanınızdır, öyaleyse siz de onu düşman tanıyın. O kendi taraftarlarını, ancak cehennemliklerden olmaya çağırrır..” [\[22\]](#)
يَعِدُهُمْ
وَيُمَنِّيهِ
مْ وَمَا
يَعِدُهُمُ
الشَّيْطَانُ
اِلاََُّ
غُرُورًا “Şeytan onlara vadeder. Onları olmayacak kuruntulara düşürür. Şeytanın kendilerine vadettiği

şeyler ise aldatmacadan başka bir şey değildir.” [23] Şeytanın insanları kendi yoluna çağırması sonucu insanlar birbirlerini aldatmamalı, birbirlerinin ayıplarını araştırmamalı, cimrilikten uzak durmalı, fitne ve fesada sebep olmamalı, giybet ve dedikodu yapmamalı, haksızlık, hased ve kıskançlıktan uzak durmalı, iftira ve yalandan sakınmalı, kibirlenmemeli ve kendini beğenmemeli, kin ve intikamcı olmamalı, iki yüzülük yapmamalı, gösteriş içerisinde bulunmamalı, zina ve zulümden uzak durmalı, adam öldürmemeli kısaca kötülük adına ne varsa hepsinden uzak durmalı ve ahlakını güzelleştirmeye çalışmalıdır. Doğrunun yanında yer almalı, edepli ve hayal olmalı, iyilik, şefkat ve merhamet duyguları içerisinde olmalı, nefsinin arzu ve isteklerine dur demesini bilmeli, günah işlediği zaman tövbe etmeli ve kovulmuş olan şeytanın kötülüğünden Allaha sığınmalıdır. Allah her insanı kendi yaptıklarından sorumlu tutmuştur; bununla birlikte hepimiz toplumlar halinde yaşadığımız için, birimizin yaptığı bir iş veya davranış diğer insanları etkilemektedir. Yanlış ve sakıncalı iş ve davranışlar, toplum tarafından tepki görmediğinde yaygınlaşır, ileri aşamada herkesi tehdit eder hale gelir. Toplumda yalnız kötülülerinizin başına gelmeyip herkesi etkileyebilecek olan beladan korkun Kur’an-in Müslümanlara yüklediği sorumluluklardan biri de iyiliği yaygınlaştırılmaya; kötülüğü engellemeye çalışmaktadır: Bu nedenle Yüce Allah şöyile buyurmuştur:

يُؤْمِنُونَ
بِاللهِ
وَالْيَوْمِ
اْلاَخِرِ
وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ
وَيُسَارِعُونَ فِى
الْخَيْرَاتِ وََاُولَئِكَ
مِنَ
الصَّالِحِينَ “Onlar Allah’a ve ahiret gününe inanırlar, doğru olanı emreder, eğri olandan alıkoyarlar ve hayırı işlerde birbirleriyle yarışırlar. İşte bunlar dürüst ve erdemli Allah’la barışık düzgün hayat yaşayan kimselerdir.." [24] Unutmayalım: İyilikler ilgiyle büyür, yaygınlaşır; İlgisizlikten yalnızca kötülük azgınlığıdır.   Not: Bu vaaz Doc.Dr. Ali Kuzudişli ve Dr. Mustafa Akman’ın yazılarından istifade edilerek hazırlanmıştır.

&nbs; Kadir HATİPOĞLU

[1] Ahzab 33/70 [2] Hac 22/30 [3] Buhâri, Edeb 69; Müslim, Birr 103-105. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 80; Tirmizi, Birr 46; İbni Mâce, Mukaddime 7; Duâ 5 [4] Hucurat 49/12 [5] Nisa 4/112 [6] Mümtehine 60/12 [7] Felak113/ 5 [8] Ebû Dâvûd, Edeb 44. Ayrıca bk. İbni Mâce, Zühd 22 [9] Hucurat Suresi, 49/11 [10] Hümeze Suresi, 104/1 [11] Lokman 31/18 [12] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 17/581. [13] Isra 17/37 [14] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 14/457-458. [15] Hucurat 49/12 [16] Hucurat 49/12 [17] Buhârî, Mezâlim 3; Müslim, Birr 58. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 38; [18] Isra Suresi 17/ 23. ve 24 [19] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 2/483. [20] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 2/484 [21] Tirmizî, Birr: 15, (1920); İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 10/157. [22] Fatır35/ 6 [23] Nisa 4/120 [24] Al-i İmrân 3/114

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)